

Tychowski, Feliks

Zebranie organizacyjne Zespołu Historii Obróbki Plastycznej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 7/4, 586-587

1962

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZEBRANIE ORGANIZACYJNE ZESPOŁU HISTORII OBRÓBKI PLASTYCZNEJ

Dnia 22 czerwca 1962 r. odbyło się w Poznaniu w sali Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk organizacyjne zebranie Zespołu Historii Obróbki Plastycznej, powołanego do życia przez Zakład Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk. W zebraniu uczestniczyło 19 osób, reprezentujących Zakład Historii Nauki i Techniki PAN, Zakład Archeologii Wielkopolski i Pomorza Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN, Katedrę Archeologii Polski Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Katedrę Historii Techniki oraz Katedrę Podstaw Przeróbki Plastycznej Politechniki Warszawskiej, Katedrę Historii Techniki i Nauk Technicznych oraz Katedrę Maszyn Hutniczych AGH, Katedrę Technologii Metali i Metaloznawstwa oraz Bibliotekę Główną Politechniki Poznańskiej, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Centralne Laboratorium Obróbki Plastycznej w Poznaniu oraz Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk.

Zebranie zagał w imieniu Zakładu Historii Nauki i Techniki prof. Eugeniusz Olszewski, udzielając stworzonemu zespołowi wyjaśnień na temat struktury organizacyjnej Zakładu, zadań i form pracy związanych z nim zespołów, możliwości publikowania prac w wydawnictwach Zakładu oraz celowości popularyzacji zagadnień z zakresu historii nauki i techniki. Przewodnictwo zebrania powierzył prof. Feliksowi Tychowskiemu, jako przyszłemu kierownikowi Zespołu Historii Obróbki Plastycznej.

Z kolei wygłoszono trzy referaty:

Prof. Tadeusz Pełczyński, mówiąc o *Historii rozwoju hipotez wyężenia w Polsce*, poddał krytycznej ocenie dawniejsze hipotezy wyężenia oraz omówił szczegółowo hipotezę Hubera-Misesa-Hencky'ego i własne poglądy na temat warunków przejścia tworzyw w stan plastyczny oraz ich kruchego pęknięcia.

Doc. Mieczysław Radwan w referacie *Dawne młoty mechaniczne o napędzie wodnym*, omówił fazy rozwoju poszczególnych typów młotów wodnych, charakterystykę ich działania oraz staropolskie nazewnictwo kuzienne.

Prof. Feliks Tychowski scharakteryzował *Zadania dla badań nad historią obróbki plastycznej* w oparciu o krótki rys rozwoju tej obróbki oraz wytypował problemy, których opracowanie wydaje się szczególnie wskazane.

Po referatach wywiązała się ożywiona dyskusja.

Prof. E. Olszewski wskazał na prace ośrodka krakowskiego na temat rzemiosła artystycznego.

Doc. Radwan wspomniał o pracach ośrodka polskiego z zakresu historii kowalstwa, następnie omówił najdawniejsze znane mu walcownie na terenie Polski oraz wymienił *Zarys dziejów odlewnictwa polskiego* prof. Gierdziejewskiego, jako jedno z godnych uwagi źródeł wiadomości o dawnym przemyśle metalowym.

Dr inż. W. Zapałowicz opowiedział się za rozpowszechnianiem dawnych, rodzimych nazw i określeń technicznych, których bogaty wybór podał w referacie doc. Radwan.

Mgr A. Rogalanka nadmieniła, że w redakcji *Polskiego Słownika Biograficznego* w Krakowie można by zapewne uzyskać cenne informacje historyczne. Ponadto wymieniła ona materiały archiwalne w rodzaju relacji o lustracjach królewskich, kodeksy dyplomatyczne itd., jako źródła historyczne, obejmujące wiadomości o stanie obróbki plastycznej. Dyskutantka podała również, że dzięki inicjatywie prof. J. Burszty został opracowany film na temat technologii młotowania wyrobów metalowych.

Doc. Radwan wymienił dalsze filmy o tematyce z zakresu historii techniki, jak np. na temat Starej Kuźnicy, walcowni w Maleńcu, odlewni w Węgierskiej Górze, kopalni w Wieliczce itd.

Prof. E. Tychowski stwierdził, że ostatnio Ośrodek Normalizacji przy Centralnym Laboratorium Obróbki Plastycznej opracował szereg norm słownicznych z zakresu obróbki plastycznej. Można by, zgodnie z intencją dra Zapałowicza, podjąć próbę wykorzystania tamże niektórych staropolskich określeń kuźniczych.

Mgr W. Łosiński wyraził pogląd, że porównując odkuwki wczesno-historyczne z różnych stanowisk (miejskich, grodowych i wiejskich), stwierdziłoby się zapewne różnice, spowodowane rozbieżnością stosowanych metod technologicznych. Wskazane byłoby, aby podjęto szczegółowe badania na ten temat.

Przewodniczący podziękował uczestnikom zebrania za przybycie i żywy udział w dyskusji. Słowa szczególnej wdzięczności skierował do kolegów, którzy podjęli trudy podróży z Warszawy i Krakowa do Poznania.

FELIKS TYCHOWSKI

HISTORIA POLSKIEJ HYDROGRAFII MORSKIEJ PRZEDMIOTEM KOŁOKWIUM NAUKOWEGO

Kolokwium poświęcone historii polskiej hydrografii morskiej, połączone z wystawą map, zorganizowane zostało 16 czerwca br. przez Komitet Geodezji PAN, przy współudziale Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej w Gdyni i na jej terenie. Referat, stanowiący streszczenie obszernej pracy *Historii polskiej hydrografii morskiej* obejmującej całość rozwoju tej dyscypliny w Polsce, wygłosił dr Jan Wereszczyński. Omówił on kolejno wzmianki o żegludze i znakowaniu nawigacyjnym na wybrzeżu polskim i Bałtyku w czasach najdawniejszych, rozwój metod nawigacyjnych, znakowania i wiedzy hydrograficznej w okresie średniowiecza i w początkach czasów nowożytnych, w okresie rozbiorów, w okresie międzywojennym i aż do czasów współczesnych (1960 r.). W dyskusji nad pracą wykazano z jednej strony pionierski wkład dra Wereszczyńskiego i kierowanego przez niego zespołu w zebranie bogatych materiałów i ich opracowanie, z drugiej strony — zwrócono uwagę na niedociągnięcia w dziedzinie sformułowań dotyczących faktów historycznych, niepełne wykorzystanie źródeł, szczególnie w zakresie literatury zachodnioeuropejskiej, oraz na braki w zakresie metod historycznych i historycznej oceny. Po uzupełnieniu tych braków praca stanowić może pierwszą, pełną i wartościową *Historię polskiej hydrografii morskiej*.

J. Bb.

OTWARCIE MUZEUM ZAGŁĘBIA STAROPOLSKIEGO

24 czerwca 1962 r. zostało otwarte w Sielpi Wielkiej koło Końskich (woj. kieleckie) Muzeum Zagłębia Staropolskiego. Stanowi ono kolejną placówkę muzealnictwa technicznego zorganizowaną przez Muzeum Techniki w Warszawie na terenie Kielecczyny. Otwarcie Muzeum w Sielpi stanowi etap realizacji długoterminowego planu utworzenia w rejonie Zagłębia Staropolskiego sieci małych muzeów technicznych w oparciu o zachowane do dziś zabytki techniki.

W latach poprzednich udostępniono już dwie placówki muzealne wchodzące w skład planowanej sieci: w r. 1960 Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego w Słupi Nowej¹, a w 1961 r. — placówkę muzealną w zabytkowej kuźni wodnej w Starej Kuźnicy².

¹ Por. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, nr 3/1960, s. 554—555.

² Por. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, nr 4/1961, s. 719.